

www.mevzuattakip.com.tr

Asil ve Yedek Belediye Meclis Üyeliklerinin Belirlenmesi

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişi yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir.

ASİL VE YEDEK BELEDİYE MECLİS ÜYELİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Can Emre MEMİŞ

Kentsel Planlama Politikası ve Yerel Yönetimler

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Giriş

Ülkemizde 5 yılda bir yapılmakta olan mahalli idareler seçimleri ile belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, il genel meclisi üyeleri ile köy ve mahalle muhtarları ve ihtiyar heyetleri seçilmektedir. Bu seçimlerde seçilenler ise Anayasamızın 127 nci maddesine göre 5 yıl süreyle bu görevlerini sürdürmektedirler.

Biz bu yazımızda asil ve yedek belediye meclis üyelerinin nasıl seçildiğini ve her hangi bir nedenle boşalan asil üyeliklerin nasıl doldurulacağı üzerinde duracağız.

2. Belediye Meclis Üyelikleri Aday Listesi ve Seçilme Usulü

2.1. İl, İlçe (Büyükşehir ilçe dahil) ve Belde Belediyelerinde

2.1.1. Normal Meclis Listesi

Belediye meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit edilen üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı aday listeleri ile adaylar belirlenir. Üye adedi o seçim bölgesinin son yapılan genel nüfus sayımına göre belirlenir. Buna göre;

Nüfusu 10 000'e kadar olan beldelerde	9
Nüfusu 10 001'den 20 000'e kadar olan beldelerde	11
Nüfusu 20 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde	15
Nüfusu 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde	25
Nüfusu 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde	31
Nüfusu 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde	37
Nüfusu 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde	45
Nüfusu 1 000 000'dan fazla olan beldelerde	

Asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır.

Belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi uygulanmaktadır (2972 sayılı Kanun 2nci madde). Buna göre; bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oy toplamının onda birine tekabül eden sayı, bütün partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy sayısından ayrı ayrı çıkarılır. Bu çıkarma işleminden sonra geriye oyu kalmayan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, hesaplama dahil edilmezler. Yapılan işlemden sonra geriye oyu kalan siyasi partilerin ve bağımsız adayların isimleri yazılır ve kalan oyları hizalanır. Bu işlemden sonra "D'hondt" sistemine göre adayların belirlenme süreci devam eder. "D'hondt" sistemine göre yapılacak işlem şu şekildedir; sayılar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... şeklinde devam edilmek suretiyle o seçim çevresinin çıkaracağı asıl üye sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen sonuçlar, siyasi parti ve bağımsız aday ayırımı yapılmaksızın, en büyükten en küçüğe doğru sıralanır Belediye ve il genel meclisi üye tamsayısı kadar üyelikler, bu sonuçların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara, sayıların büyüklük sırasına göre tahsis olunur. Eğer ki, son kalan asıl üyelikler için birbirine eşit rakamlar olur ise bunlar, aralarında ad çekmek suretiyle, tahsis yapılır.

2.1.2. Kontenjan Üyelikleri

Öncelikle belirtmeliyiz ki, yaygın kanaatin aksine, belediye meclis üyeliklerindeki kontenjan üyeliği/üyeliklerini, belediye başkanlığını kazanan siyasi parti değil, belediye meclisi üyeliğinde en fazla oy alan siyasi parti çıkarmaktadır.

Kontenjan üye sayıları, belediyelerin nüfusuna göre çıkaracakları meclis üyesi sayılarına göre belirlenmektedir. Buna göre; siyasi partiler, belediye meclis üye sayısı 9 ve 11 olan beldelerde bir, 15 olan beldelerde iki, 25 ve 31 olan beldelerde üç, 37 olan beldelerde dört, 45 olan beldelerde beş, 55 olan beldelerde altı adet kontenjan adayı gösterirler. Kontenjan adayı/adayları, adayların sıralamasına dahil edilmeyerek aday listelerinde kontenjan adayı olarak ayrıca yazılır.

2.2. Büyükşehir Belediye Meclislerinin Oluşumu

Büyükşehir belediye meclislerinin oluşumu diğer belediye meclislerinin oluşumundan farklıdır.

Büyükşehir belediye meclis üyeleri, büyükşehir belediye başkanı, o ildeki ilçe belediye başkanları ile ilçelerden gelen meclis üyelerinden oluşmaktadır.

Büyükşehir belediye meclislerinde büyükşehir belediye başkanı ve o büyükşehirin ilçe belediye başkanları doğal üye konumundadırlar. Bunun yanında, ayrıca bu meclisler ilçe belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden oluşur. Yedek üyeler de aynı şekilde hesaplanır.

Büyükşehir belediye meclisleri, ilçe belediyelerinde, kontenjan adaylığından belediye meclisi üyeliğine seçilenlerden birinci sıradakiler ile her ilçe için beşte biri oranla sınırlı kalmak kaydı ile hesaplanacak belediye meclis üyelerinden oluşmaktadır. Bu beşte bir sayıya kontenjan adayları da dahildir.

Kontenjan üye haricinde büyükşehir belediye meclisine gidecekler, her ilçe belediyesi için seçilmiş olan asıl üyelerin seçiliş sıralarına göre baştan başlayarak yeter sayıya (ilçe belediye meclis üye sayısının beşte birine) kadar inilmek suretiyle belirlenir.

3. Yedek Listelerin Oluşumu, Yedek Üyenin Çağrılması

3.1. Yedek Listesinin Oluşması

Belediye meclis üyeliklerinde, 5393 sayılı Belediye Kanununda yer alan hususların gerçekleşmesi durumunda boşalmalar olabilmektedir. Böyle durumlarda, boşalan meclis üyeliklerinin, yedeklerle tamamlanması gerekmektedir.

Belediye meclis üyeliklerinde asıl ve yedek üyeliklerinin nasıl oluşacağı konusu önemlidir. Burada, büyükşehir belediye meclisi ile il, ilçe (büyükşehir ilçe dahi) ve belde meclis yedek üyelerinin oluşması birbirinden farklılık oluşturmaktadır.

il, ilçe ve belde belediye meclis üyeliklerinde, seçime kontenjan üyelerinin yanında bir asıl üye listesi, asıl üye sayısı kadar da yedek üye listesi ile gidilmektedir.

Bazen, yedek üyelerin kazandıktan sonra gelenlerden itibaren mi, yoksa yedek olarak verilen listeden mi oluşacağı konusunda sorularla karşılaşmaktadır. Bilinmelidir ki, seçim sonucunda asıl listede yer alan üyelerden alınan oya göre kazananlar haricindekiler yedeğe düşmemekte, seçimi kaybetmiş olmaktadır. Buna karşılık, asıl listenin dışındaki yedek liste ise, seçimi yedek olarak kazanmış olmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinde ise, yedek üye listesi, ilçe belediye meclisinin seçilme sırasına göre oluşan listeden, büyükşehir belediyesine katılan üyelerden hemen sonraki üyeden başlamaktadır. Bilindiği üzere, seçilme sırası, yukarıda belirtilen şekilde hesaplanarak oluşur ve farklı partili meclis üyeleri farklı ve peş peşe olan sıraları paylaşabilir.

3.2. Yedek Üyelerin Çağırılması

Yedek üyelerin çağırılması hususunda, normal belediyeler (il, ilçe, büyükşehir ilçe ve belde belediyeleri) ile büyükşehir belediyeleri arasında farklılık bulunmaktadır.

Normal belediyelerde; mecliste boşalma halinde, yedek listedeki üyeler dikkate alınarak çağrılacaktır. Diğer bir ifade ile; normal belediyelerin meclislerinde bir boşalma olması halinde, boşalan üyelik hangi siyasi partiye ait ise, davet edilecek yedek üye de aynı siyasi partiden olacaktır.

Bir partiden boşalan asıl üyelik için, o partiden davet edilecek yedek üye kalmamış ise veya boşalan asıl üyelik bir bağımsız aite ise, parti ayırımı yapılmaksızın; yukarıda anlatılan şekilde yapılmış olan oy bölüşümünde sırası önde gelen yedek üye asıl üyeliğe davet edilir.

Bir siyasi parti listesinden, meclis asıl üyeliğine seçildikten sonra, başka bir siyasi partiye geçen veya bağımsız kalanlardan boşalma olması durumunda, bu üyelerin meclis üyeliğine seçildikleri sırada mensup oldukları partinin yedek üyesi, asıl üyeliğe çağrılacaktır.

Büyükşehir belediyelerinde ise durum farklıdır. Öncelikle, büyükşehir belediye meclisinin yedekleri de aktif ilçe belediye meclis üyesi durumundadır. Normal belediyelerde, yedek üyeler aktif belediye meclis üyesi konumunda değildirler. Bu nedenle, büyükşehir belediye meclis üyeleri arasından boşalma olması halinde, çağrılacak üye de ilçede aktif olan üyelere olacaktır.

Büyükşehir belediye meclisi üyeliklerinde boşalma, meclis üyeliğinin boşalmasıyla, büyükşehir belediye meclis üyesi olan ilçe belediye meclis üyesinin, ilçe belediye meclis üyeliğinin düşmesi veya üyeliğin sona ermesiyle birlikte

büyükşehir belediye meclis üyeliği de otomatikman düşecek veya sona erecektir.

Böyle bir durumda, ilçe belediye meclisinde boşalan üyelik ile büyükşehir belediye meclisinde boşalan üyeliğin doldurulması için uygulana yöntem doğal olarak farklı olacaktır.

Aynı zamanda, büyükşehir belediye meclis üyesi olan ilçe belediye meclis üyesinin belediye meclisi üyeliğinin düşmesiyle birlikte, ilçe belediye meclisinde boşalan üyeliğe yedek üye, yukarıda belirtildiği şekilde aynı partinin yedek üye sırasından çağırılacaktır.

Buna karşılık, büyükşehir belediye meclisinde bu boşalmadan kaynaklı boşalan üyelik için ise, farklı bir yöntemle üye çağırılacaktır. Öncelikle, büyükşehir belediye meclisine; ilçe belediye meclis üyeliğine davet edilen yedek üye davet edilmeyecektir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, ilçe belediye meclisine asil üye olarak seçilen ve büyükşehir belediye meclisine katılan üyeden bir sonraki sıradaki asil ilçe belediye meclis üyesi, büyükşehir belediye meclisine çağrılır. Yani; davet edilen yedek üye, ilçe belediye meclisinde görevde bulunan, aktif meclis üyesidir. Burada, boşalan meclis üyeliği ile çağrılan belediye meclis üyeliği aynı partiden olmayabilecektir. Şöyle ki, büyükşehir belediye meclisine belediye başkanı dışında iki üye ile katılan 11 meclis üyeli bir belediyenin meclisinin partilere göre oluşumu şu şekilde olabilir:

1. Kontenjan (A) Partisi: İlçe ve Büyükşehir belediye meclis üyesi
2. sıra (A) Partisi: İlçe ve Büyükşehir belediye meclis üyesi
3. sıra (B) Partisi: İlçe belediye meclis üyesi
4.
-
11.

Bu listeye göre; ilk iki sıra büyükşehir belediye meclis üyesi, listenin 3 ve devam eden sırası ise büyükşehir belediyenin yedek üyeleridir.

Büyükşehir belediye meclis üyesi olan, A Partili Kontenjan meclis üyesinin (veya 2. sıradaki A Partili meclis üyesinin), üyeliğinin sona ermesiyle ilçe belediye meclisi ile büyükşehir belediye meclisinde birer üyelik boşalacaktır.

Boşalan ilçe belediyesi meclis üyeliğine, ilçe belediye meclisinin, A Partisinin seçimden önce seçim kuruluna verdiği yedek listenin 1. sırasındaki yedek üye ilçe belediye meclisine çağrılacaktır. (Aynı partili olmak mecburidir.)

Buna karşılık, büyükşehir belediyesinin boşalan meclis üyeliği için ise, ilçe belediye meclisinin seçilme sırasına göre 3. sırasındaki meclis üyesi çağırılacaktır. Çağırılan üye aktif ilçe belediye meclis üyesi ve B partisindedir, yani farklı partidendir.

Özetle; boşalan büyükşehir belediye meclisi üyesinin yerine; ilçe belediye meclisi üyelerinin seçiliş sıralarına göre bu üyeler (ilçe belediye meclisindeki üyeler) arasından seçilir ve ilçe belediye meclis üyeliğinin aksine siyasi parti gözetilmeden boşalmalar tamamlanır. (YSK Karar No:247, Tarih:28.05.2005).

3.3. Çağırma Usulü

Belediye meclisi üyeliklerinde boşalma olduğu takdirde belediye başkanı beş gün içerisinde meclise katılacak yedek üyelerin adını yetkili seçim kurulundan sorar ve üç gün içerisinde adı bildirilen üyeyi davet eder. Davet edilen üye, kalan süre içerisinde görev yapar.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA